

Hodnocení bojeschopnosti vojsk s použitím výpočetní techniky

Vědecko-technický rozvoj a sociální přeměny naší společnosti, které vyvolaly nutnost vědeckého řízení společenských procesů se výrazně projevují i v armádě. Řízení tak složitého mechanismu, jakým je armáda, vyžaduje všude tam, kdo to je uskutečnitelné, využívat exaktní vědecké metody k stanovení optimálních cílů řízených procesů. Věcné rozhodování, založené na poznání objektivní skutečnosti, by mělo být samozřejmostí především na těch stupních, jejichž rozhodovací pravomoc zasahuje široký okruh řízených. I přes některé kladné výsledky dosažené v oblasti řízení, podklady k posuzování úrovně bojeschopnosti¹⁾ útvarů a svazků vycházejí zatím z informací značně roztržité, jejichž objektivita je z větší části velmi problematická.

Zhodnocení současného stavu

Podklady, které mají dnes k dispozici svazy, okruhy a MNO ke zhodnocení bojeschopnosti podřízených tvoří dvě základní skupiny.

a) Poznatky, které dávají částečný přehled o každodenním stavu bojeschopnosti

Jejich zdrojem jsou

— denní hlášení dozorcích orgánů útvarů, svazků, svazů a okruhů, která poskytují obraz o stavu vojsk pro případ vyhlášení bojového poplachu a o událostech, které rušivě zasáhly do jejich života;

¹⁾ Úmyslně používáme termín „bojeschopnost“ místo „bojová pohotovost“, protože podle našeho názoru nejlépe a nejúplněji a v duchu jazyka vyjadřuje komplex těch ukazatelů, které vyjadřují skutečný stav útvaru či svazku.

— různá hlášení a informace (osobní, telefonické, dálkopisné, šifrové) od podřízených, v nichž seznávají nadřízené se svými dílčími problémy.

Jaké jsou přednosti a nedostatky tohoto systému? Denní hlášení dozorcích orgánů skýtá v nejdůležitějších údajích přehled o stavu vojsk při vyhlášení bojového poplachu, ale s jeho využitím jsou některé problémy. Je totiž těžko přístupné náčelníkům druhů vojsk a i kdyby se s nimi seznámili, je pro jejich potřebu příliš všeobecné.

Předností druhého způsobu je osobní, nejčastěji telefonický styk podřízeného s nadřízeným, při němž lze ihned mnohé upřesnit, vysvětlit či rozhodnout. Má však své nedostatky v tom, že není periodický a záleží jen na jednotlivých velitelích, zda se pro informaci nadřízeného náčelníka rozhodnou či nikoli. Posuzovat hlášený stav je většinou značně subjektivní směrem k nadhodnocení, v menším počtu případů k podhodnocení. Další nevýhodou je, že hlášení tohoto druhu končí zpravidla u osoby, která je přijímá nebo v okruhu nejbližších spolupracovníků a zřídka se dostane k těm, kteří by je ke své práci rovněž potřebovali.

Dálkopisné a šifrové informace mají tu výhodu, že příjemce je odkázán jen na text zprávy bez možnosti bezprostředního objasnění případných nesrovnalostí.

b) Podklady, které umožňují hodnotit stav bojeschopnosti za určité (delší) období

Zdrojem těchto, již úplnějších a ucelnějších poznatků jsou

— hlášení o splnění úkolů bojové a politické přípravy za výcvikový rok (nebo

jeho období). Jejich obsah i forma jsou usměrňovány stručnou osnovou, vzory různých tabulek apod. Mnohdy však závisí na podřízených, v jaké formě hlášení předloží;

— výsledky a závěry z inspekčních prohlídek, kontrolních zaměstnání, tematických a komplexních kontrol, z velitelskoštatistických i taktických cvičení s podřízenými a z výsledku prověrek uvádění vojsk do bojové pohotovosti;

— různá hlášení podřízených a souhrnné přehledy.

Hlášení o splnění úkolů bojové a politické přípravy za výcvikový rok (období) je základní podklad k hodnocení bojeschopnosti a k opatření na příští rok (období). Z těchto hlášení můžeme na všech stupních využít řadu údajů, způsob zpracování je vžitý a nečiní zvláštní potíže. Tento druh hodnocení má však řadu nedostatků. I když je stanovena forma zpracování, hlášení jsou značně různorodá a pro závěrečnou rozborovou činnost často málo přehledná. Tím, že usměrňující osnova i kritéria jsou zpravidla značně obecné, dochází k subjektivním závěrům a závisí na zpracovateli, která z kritérií pokládá za rozhodující. Je přirozené, že podle nich pak vyústí i závěry předpokládáných hlášení. Rozhodnutí, přijatá na základě takovýchto podkladů mohou, ale také nemusí postihovat podstatu nedostatků a řešení jejich příčin. Dochází proto nejen k subjektivnímu hodnocení, ale i k subjektivnímu rozhodování.

Tímto způsobem zpracované informace dávají malou možnost srovnávat dosažené výsledky mezi útvary, svazky i svazy v jednom výcvikovém roce nebo dokonce za více let a nelze je rovněž využít k vedení dlouhodobé statistiky a konečně, což je nejpodstatnější, neumožňují použít k zpracování a vyhodnocení moderní výpočetní techniku.

Dalším zdrojem informací o stavu bojeschopnosti jsou výsledky a závěry kontrolní činnosti. Dosavadní zkušenosti ukazují, že inspekční prohlídky, které postihují skutečný stav nejkomplexněji, probíhají z větší části v jarních měsících a nezachycují výcvik v jeho vrcholné fázi. Kritéria prověrek, kontrol i cvičení bývají rok od roku jiná, protože se mění důležitost postavení jednotlivých předmětů různé osoby, mající různá měřítka hodnocení. Výsledek je proto vždy ovlivněn subjektivním názorem hodnotícího.

Využití výsledků podobných akcí je složité. Kdo se chce podrobněji seznámit se situací druhu vojska, musí studovat stovky stran textu nejednotně zpracovaných zá-

pisů, z nichž každý uvádí jiné údaje podle různých měřítek.

V současné době používané způsoby, nehledě na jejich rozptýlenost, dávají sice určité podklady, ale jejich využití je poměrně složité. Jejich podstatným nedostatkem je menší objektivita. Kromě toho v celém procesu není účinně zapojena moderní výpočetní technika, která šetří čas, lidskou práci a při správném programování zaručuje naprostou objektivitu. Pokud je tato technika již používána, postihuje jen některé oblasti, někdy ne právě ty nejdůležitější a ne úplně.

Požadavky na způsoby sledování bojeschopnosti

Předchozí závěr ukazuje, že bude nutné zpracovat celý systém kritérií k získávání objektivních informací pro ty oblasti, kde dosud chybí. V dalším pak vyřešit zapojení výpočetní techniky ke konečné přípravě získaných podkladů pro stupně velení se širokou rozhodovací pravomocí, tj. svaz, okruh a MNO. Toto řešení by mělo

— dávat skutečný denní přehled o stavu svazků a útvarů při vyhlášení bojového poplachu a jejich připravenosti k plnění úkolů po něm;

— dát podklady pro zhodnocení stavu bojeschopnosti za určité období, které umožňují přijmout závěry a opatření k usmírnění činnosti na příští výcvikový rok (období);

— usnadnit dlouhodobou statistiku údajů o výsledcích a tím i stanovení pořadí útvarů (svazků) při plnění úkolů, stanovených nadřízeným velitelem;

— umožnit odhalení příčin nedostatků a kladných výsledků;

— usnadnit dlouhodobou statistiku údajů s možností využít je ke zpracování služebních předpisů a výcvikových pomůcek i norem.

První požadavek by dal operativní denní přehled o stavu útvarů pro případ bojového poplachu a poskytoval by nadřízeným při jejich kalkulacích a rozhodování přehled o bojových možnostech podřízených.

Další požadavky vyžadují vytvořit soustavu ukazatelů, které dovolí zhodnotit stav a jeho příčiny ve všech souvislostech a umožní kontrolu správnosti hlášených údajů. Forma i obsah předkládaných informací musí vyhovovat nejen obsahové účelnosti, ale musí umožnit i zpracování pomocí výpočetní techniky. Navíc pak musí umožnit i následné operace, s použitím statistických metod šetření tak, aby tendence vývoje, které jsou při současném způsobu hodnocení více méně odhalovány,

měly v podkladech, získaných novým způsobem své odůvodnění.

Domníváme se, že první etapou tohoto procesu zavádění jednotných kritérií by mělo být hledat nejvýhodnější způsoby u jednotlivých druhů vojsk. Teprve později, po získání určitých zkušeností by bylo možné přistoupit k univerzálnímu vševoj- skovému systému komplexního sledování a vyhodnocování bojeschopnosti útvarů a svazků i svazů.

Naproti tomu v požadavku operativního přehledu o stavu připravenosti k plnění úkolů při bojovém poplachu lze najít převážnou část ukazatelů, společných všem druhům vojsk, takže je možné realizovat jej poměrně brzy a bez velkých potíží. Podle našeho názoru je vhodné zvolit ke sledování a hodnocení bojeschopnosti dva základní způsoby

- operativní přehled o připravenosti k plnění úkolů při bojovém poplachu a bezprostředně po něm;

- zavedení systému periodických hlášení ke komplexnímu zhodnocení bojeschopnosti.

Oba tyto způsoby jsou v dalším aplikovány na raketové vojsko a dělostřelectvo, protože jeho problematika je autorům nejbližší.

Operativní přehled o připravenosti k plnění úkolů při bojovém poplachu a bezprostředně po něm

Operativní přehled je v podstatě sumarizace výsledků bojového rozdělení s doplněním některými hodnotícími kritérii velitele útvaru. Ke sledování stavu by měl mít nadřízený velitel k dispozici tyto podklady:

- stupeň bojové pohotovosti podřízených útvarů (svazků);
- stav prostorů rozptýlení těchto útvarů a svazků;
- vycvičenost a sladěnost jednotek těchto útvarů;
- počty osob s jejich rozdělením do skladů;
- počty bojeschopných ručních zbraní po sledech;
- počty dělostřelecké techniky (u dělostřeleckých útvarů a svazků);
- počty speciální techniky (u raketového vojska);
- počty automobilní techniky;
- počty hlavních druhů spojovací techniky;
- počty hlavních typů ženijní techniky;
- přehled o stavu týlu a týlových zásob;

- počty materiálu měřičských dělostřeleckých útvarů.

Pro každý z výše uvedených údajů jsou stanoveny určité ukazatele, pomocí nichž lze podle potřeb uživatele ten který údaj sledovat. Přehled ukazatelů je uveden v tabulce 1.

Nejrealističtější obraz o bojové pohotovosti dává stav naplněnosti útvaru (svazku) osobami a technikou. Ten lze sice porovnáním skutečných a tabulkových počtů snadno zjistit, ale výpočet nevystihuje vzájemnou souvislost mezi osobami a technikou. Takto zjištěné srovnání totiž neukazuje spojení určitých osob s určitým druhem techniky, nýbrž prostou změnu početního stavu. Nepostihuje také kvalitativní rozdíly, které v odbornostech osob i typech techniky bezesporu jsou. Je tedy nezbytné stanovit takový způsob srovnání, který by vyjadřoval důležitost určité techniky a její závislost na určité skupině osob, bez kterých je pro boj bezcenná.

Tento požadavek lze splnit rozdělením osob i techniky do různých skupin a stanovením koeficientů důležitosti každé skupiny. Těmito koeficienty vyjádřit tak pořadí důležitosti a stanovit mezní hodnoty, pod které nesmí stav naplněnosti osobami a technikou v určitých skupinách klesnout, aby byla zachována bojeschopnost útvaru.

Koeficienty důležitosti ke sledování bojové pohotovosti raketového vojska a dělostřelectva

Hlavní podmínkou bojové použitelnosti RVD je schopnost působit na nepřitele palbou. To tedy znamená, že vysoké koeficienty důležitosti musí být stanoveny jeho palebným prostředkům — odpalovacím zařízením a dělům. (Přitom děla nemusí mít koeficient nejvyšší, protože např. pětidělová baterie může plnit zhruba stejné úkoly jako baterie šestidělová.)

Obsluhám palebných prostředků lze stanovit nižší koeficienty než obsluhované technice, protože právem předpokládáme zaměnitelnost ve funkcích a získání druhé odbornosti během výcviku. Je proto vhodné rozdělit osoby do skupin, které vyjadřují jejich důležitost z hlediska bojeschopnosti útvaru. První tvoří ti, kteří bezprostředně obsluhují palebné prostředky, druhou obsluhy spojovacích prostředků a poslední všichni ostatní.

U dalších druhů techniky (automobilní, ženijní) a u stavu dělostřelecké munice vycházíme z předpokladu, že není nutná stoprocentní naplněnost k tomu, aby mohl být plněn palebný úkol již v prvním střetnutí s nepřítelem. Návrhy koeficientů dů-

UKAZATELE PRO OPERATIVNÍ PŘEHLED K POSOUZENÍ BOJOSCHOPNOSTI PŘI VYHLÁŠENÍ BOJOVÉHO POPLACHU A BEZPROSTŘEDNĚ PO NĚM

Poř. čís.	Ukazatel	Kdo a podle jakých zásad připravuje podklady pro samočinný počítač	Co obsahují podklady pro samočinný počítač	Jaké výsledky dodá samočinný počítač	Poznámky
1	2	3	4	5	6
1	Stupeň bojové pohotovosti	Velitel útvaru stupněm 1 až 3 a přihládnutím k vycvičenosti a sládnosti útvaru, stavu bojové techniky, počtu odvelených mimo posádku a k dále uvedeným ukazatelům	Hodnocení velitele útvaru stupni 1, 2 nebo 3	Uživatel poskytuje údaj hodnocení (1, 2, 3) a dává možnost výběru hodnocení kteréhokoli svazku či útvaru nebo souhrnu útvarů a svazků	Stupně 1, 2, 3 vyjadřují tento stav: 1 = Schopnost plnit daný úkol 2 = Schopnost plnit úkol s potížemi 3 = Neschopnost plnit úkol
2	Stav prostorů rozptýlení	Velitel útvaru (náčelník štábu) na základě rekonoskací prostorů, zejména po náhlých změnách povětrnostních podmínek	Hodnocení velitele (náčelníka štábu) stupněm 1, 2, 3 nebo 4	Uživatel poskytuje údaje hodnocení (1–4) a dává možnost změny rozhodnutí při nepoužitelnosti prostorů, úpravy časových norem pohotovosti apod. Uživatel má možnost výběru informace o kterémkoli útvaru (svazku)	Stupně 1, 2, 3, 4 vyjadřují tento stav v prostorech rozptýlení: 1 = Plně použitelný 2 = Použitelný pro úpravu v trvání 3–6 hodin 4 = Zcela nepoužitelný na dobu několika dní
3	Vycvičenost a sládnost jednotek	Velitel útvaru na základě znalosti stavu vycvičenosti a sládnosti jednotek	Hodnocení velitele stupněm 1, 2, 3 nebo 4	Uživatel poskytuje údaje hodnocení vycvičenosti a sládnosti útvaru. Dává možnost výběru informace o kterémkoli útvaru, svazku či určité skupině útvarů a svazků	Jednotlivé stupně hodnocení vyjadřují tento stav: 1 = Útvar sládný a vycvičen 2 = Část jednotek sládná a vycvičená 3 = Část útvaru vycvičená a sládná, zbytek nesládný 4 = Jednotky útvaru jsou nevycvičené a nesládné
4	Počty jednotek (útvarů)	Pověřený pracovník štábu podle výsledků bojového rozšíření – hlásí jen zásadní změny, které ovlivňují stav bojové pohotovosti jako celku	Skutečné počty osob 1. a 2. sledu jen v prvním hlášení, v dalších jen zásadní změny	1. Skutečné počty osob podle skupin (vojáci z povolání, absolventi poddůstojníci, vojáci zákl. služby, obč. pracovníci) 2. Procento přítomných osob vzhledem k plánovaným počtům	Uživatel může u ukazatelů poř. číslo 4 až 12 vyvolat údaje, které počítač zjišťuje v součtu či jednotlivě (po útvarcích, svazcích) a ve stejném rozsahu si vybrat typy techniky nebo určité druhy typových zásob
5	Počty ručních zbraní		Zásadní změny v počtech ručních zbraní 1. a 2. sledu, které mají zásadní vliv na stav bojové pohotovosti. (Pistole, samopaly, kulomety, pancéřovky)	1. Skutečné počty ručních zbraní po sledech 2. Procento zbraní (po sledech) vzhledem k plánovaným počtům	
6	Dělostřelecká technika		Zásadní změny v počtech bojové techniky 1. a 2. sledu s rozdělením na skupiny a v nich na typy takto: Děla a RM: 100K, 122K, 122H, 130RM, 122RM PT děla: 82BzK, 100ShD Radiolokátory: SNAR, ARSOM PTRS: Komplety PTRS	1. Skutečné počty bojové techniky sumarizované podle požadovaných skupin či typů 2. Procento bojové techniky vzhledem k plánovaným počtům po skupinách či typech	
7	Speciální technika raket. vojska		Zásadní změny v počtech speciální techniky 1. a 2. sledu s rozdělením na skupiny a typy	Jako u ukazatele poř. číslo 6	
8	Automobilní technika	Jako u pořadového čísla 4	Zásadní změny v počtech 1. a 2. sledu v automobilní technice po skupinách a typech	1. Skutečné počty bojové techniky, sumarizované po skupinách či typech podle potřeby 2. Procento bojové techniky vzhledem k plánovaným počtům po skupinách či typech	
9	Spojovací technika		Zásadní změny ve skutečných počtech provozuschopné techniky po skupinách a v nich po typech	Jako u ukazatele poř. číslo 8	
10	Ženíjní technika		Změny v počtech ženíjní techniky s rozdělením na 1. a 2. sled po skupinách a typech	Jako u ukazatele poř. číslo 8	
11	Týl a zásoby	Pověřený pracovník štábu podle situace útvaru a výsledků bojového rozšíření. Jako měrných jednotek používá: palebný průměr, náplně PHM, dávky proviantu, pro chemický materiál procento z množství zásob, které mají být podle dokumentace pro poplach vyváženy	Změny v množství trvale naložených zásob a množství nakládáných zásob. U obou údajů rozvedeno na tyto druhy: Dělostřelecká munice, munice pro PT děla a ShD, munice pro RM, munice pro PTRS, dávky PHM, dávky proviantu a chemický materiál. Skupina „trvale naloženo“ se uvede v tiskopise v rubrice 1. sledu, skupina „nakládá se“ v rubrice 2. sledu. (Je to nezbytné pro uložení v paměti počítače)	Informaci za zvolený útvar či skupinu útvaru o množství zásob podle druhů trvale naložených nebo nakládáných při vyhlášení bojového poplachu	Bere se v úvahu, že výše trvale naložených zásob je stanovena příslušnou směrnicí pro uvádění útvarů a svazků do bojové pohotovosti
12	Materiál měřicích dělostřeleckých útvarů	Jako u ukazatele pořadového čísla 4	Speciální materiál měřicích děl, útvarů a jeho změny v počtech, které mají vliv na stav bojové pohotovosti. Rozdělen na 1. a 2. sled po skupinách a typech	Jako u ukazatele číslo 8	

Tabulka 2

KOEFIČIENTY DŮLEŽITOSTI A STUPNĚ BOJESCHOPNOSTI

Osoby a prostředky	Operační taktické rakety				Taktické rakety				Dělostřelectvo a PTRS			
	koeficient	nejmenší přípustné % naplněnosti	ukazatel		koeficient	nejmenší přípustné % naplněnosti	ukazatel		koeficient	nejmenší přípustné % naplněnosti	ukazatel	
			min.	max.			min.	max.			min.	max.
Speciální technika raket, vojska, děla a tahače	1	100	100	100	1	100	100	100	0,8	80	64	80
Osoby ke speciální technice - k dělům	0,9	90	81	90	0,9	90	81	90	0,7	70	49	70
Spojovací prostředky	0,9	90	81	90	0,8	80	64	80	0,6	60	36	60
Osoby ke spojovacím prostředkům	0,9	90	81	90	0,7	70	49	70	0,6	60	36	60
Ostatní osoby	0,6	60	36	60	0,6	60	36	60	0,5	50	25	50
Automobily	0,8	80	64	80	0,6	60	36	60	0,5	50	25	50
Munice	0,6	60	36	60	0,6	60	36	60	0,4	40	16	40
Ženíjní technika	0,5	50	25	50	0,5	50	25	50	0,2	20	4	20
			504	620			427	570			255	430

2. Stupně bojeschopnosti:

Stupeň bojeschopnosti	Operační takt. rakety		Taktické rakety		Dělostřelectvo a PTRS	
	Hodnoty ukazatele					
	od	do	od	do	od	do
1 Bojeschopný	620	562	570	499	430	342
2 S omezením	561	504	498	427	341	255
3 Nebojeschopný	503	a méně	426	a méně	254	a méně

3. Příklad zjištění stupně bojeschopnosti:

K výpočtu použijeme připravený tiskopis, do kterého zapíšeme příslušné koeficienty podle tabulky koeficientů důležitosti. Zapíšeme procento naplněnosti útvaru, násobíme příslušným koeficientem a výsledkem je ukazatel bojeschopnosti u jednotlivých skupin osob a techniky.

Součet jednotlivých ukazatelů pak dává hodnotu, podle které určí velitel z tabulky stupně bojeschopnosti útvaru a který uvede v hlášení nadřazenému velitelství.

Velitel útvaru operačních taktických raket hodnotil na příklad situaci takto:

Osoby a prostředky	Koeficient	Naplněnost	Ukazatel
Speciální technika	1	100 %	100
Osoby ke speciální technice	0,9	95 %	85
Spojovací prostředky	0,9	98 %	88
Osoby ke spojovacím prostředkům	0,9	92 %	83
Ostatní osoby	0,6	70 %	42
Automobily	0,8	85 %	68
Munice	0,6	90 %	54
Ženíjní technika	0,5	70 %	35
Celkový ukazatel			555

Protože ukazatel stupně bojeschopnosti je 555, hlásí velitel stupeň „2“ (S omezením). V případě, že by u kteréhokoliv z vyjmenovaných skupin osob a druhů techniky vyšel ukazatel menší, než je jeho minimální hodnota podle předchozí tabulky, musí být stav hodnocen jako „nebojeschopný“ – stupeň „3“.

UKAZATELE K PERIODICKÉMU SLEDOVÁNÍ BOJESCHOPNOSTI

Sledované ukazatele	Hodnoticí kritéria			
	Pronikání signálů	Opuštění kasáren	Činnost operačních skupin	Pohotovost v průchodisti
I Ořízáky související s bojovým poplachem	Hodnotí se pronikání signálů ve svazku, v útvaru a k jednotkám, dislokovaným v jiné posádce, než je velitelství útvaru V předpokládaných periodických hlášeních se uvádějí časy v minutách jako průměr časů, dosažovaných při prověrkách a metodických nácvicích uváděni do bojové pohotovosti za období, pro které se hlášení vypracovává	Hlavním ukazatelem je vyvedení stanovených počtů osob a techniky z kasáren v nařízené časové normě	V minutách se uvádějí časy dosažení pohotovosti: rádiového spojení s nadřízeným, linkového spojení do kasáren a pohotovost OŠK jako celku 1 = pohotovost v nařízené normě 2 = pohotovost o ... minut pod normu 3 = pohotovost o ... minut nad normou	Vzhledem k různým vzdálenostem průchodisti od kasáren se hlásí: 1 = pohotovost v nařízené normě 2 = pohotovost o ... minut pod normu 3 = pohotovost o ... minut nad normou
	Naložení a vyvezení pohyblivých zásob	Připrava uložení techniky k výjezdu	Pohotovost v prostoru rozptýlení	Pohotovost zpětného odřadu
	Hodnotí se plnění časové normy pro vyvezení útvarových a divizních zásob. V hlášení se uvádí čas potřebný k vývozu dodatečně nakládaných zásob útvaru (svazku) s odceněním doby potřebné k přesunu vozidel do nakládacích míst	V hlášení se uvede průměrný čas, ve kterém opouští uložení vozidla kasárna. Do času se nepočítává zvýšení doby ke startování vozidel v zimních podmínkách	K získání přehledu o absolutních časech dosažení pohotovosti (tedy podkladů pro objektivní srovnání) uvádět v hlášení: a) Čas stanovený plánem k dosažení bojové pohotovosti útvaru (svazku) v prostoru rozptýlení b) Průměrné skutečné dosažované časy při nácvicích v minutách za hodnocené období	Pro různorodost konkrétních podmínek sledovat: a) Dosažení pohotovosti zpětného odřadu v kasárnách b) Dosažení pohotovosti speciálních pracovišť U bodu ad a) v hlášení „za P + min.“ U bodu ad b) hlásit: 1 = pohotovost v normě 2 = o ... minut pod normou 3 = o ... minut nad normou
II Vycvičenost a sládnost jednotek	Takticko-odborný výcvik RVD		Štíbla dělostřelectva – řízení palby	
	Hodnocení stanoví jako aritmetický průměr z hodnocení takticko-odborné přípravy při taktických cvičeních a při konkrétních zařazeních, uskutečněných v hodnoceném období		Hodnotit podle čl. 28 předpisu Děl/B-2-28. Započítávat do něj taktická cvičení a kontrolní zařazení za hodnocené období	
	Při hodnocení dbát těchto zásad: Podklady získávat z výsledků kontrolních zařazení a cvičení řízených stupněm oddíl a výše. Přitom sledovat stupeň výcviku v odborné přípravě od stupně obřadů (družstvo), v ostatních druhů přípravy po baterii. Nejvyšším stupněm, za který se hodnocení souhrnuje je útvar. Z hodnocení musí být patrný i systém doplňování po nástupních termínech. Pro jednoduchost lze očíslovat nástupní termíny 1–4, v případě doplňování jen jednou za rok využít čísla 1 a 3 nebo 2 a 4. K posuzování vycvičenosti jednotek RVD přibírat ještě ukazatele za OPZH, kde však dosud žádný z vydaných předpisů neřeší komplexně kritéria hodnocení.		Hodnotit podle čl. 29 Děl/B-2-22 a zásad úvodní části předpisu Děl/B-2-22. Zahrnout hodnocení teoretických znalostí a plnění stanovených norem. (Pro hodnocení plnění norem brát aritmetický průměr z kontrolních zařazení a taktických cvičení)	
III Příprava důstojníků a štábů	Příprava důstojníků		Příprava štábů	
	Za podklad hodnocení slouží individuální hodnocení důstojníků za tyto druhy příprav: Taktická (operační), odborná, znalosti techniky, znalosti nepřítelů, opatření OPZH, organizační a řídicí schopnosti. Každý jednotlivec je z každého předmětu hodnocen známkami 5 až 1 (celkem šest známek). Toto hodnocení slouží jako podklad k výpočtu průměru příslušného druhu přípravy ve funkční skupině. V hlášení nadřízenému se uvádí výsledné hodnocení funkčních skupin za předměty (např. hodnocení skupiny velitelů oddílů a jejich štábů stanoví velitel pluku, který je školi, hodnocení důstojníků RVD svazku určí náčelník RVD divize). Jednotlivce musí být vyjádřen i obsah jednotlivých stupňů hodnocení tak, aby hodnocení náčelník mohl přesně použít příslušné známky 5–1. Tak např. „5“ = Hluboké zvládnutí nařízené tématy bez mezer a nedostatků s výtečnou aplikací teoretických znalostí v praxi. (Podobně nutno určit i pro ostatní stupně hodnocení.)		Za podklad hodnocení slouží poznatky, získané o hodnoceném štábu při kontrolách, velitelko-štábních a taktických cvičeních, řízení palby apod. U štábu jako celku se hodnotí: a) Sladnost (metodika práce, znalost funkčních povinností a jejich aplikace v praxi, spolupráce ve štábu a s ostatními odděleními štábu atp.) b) Připravenost k práci v poli (příprava dokumentace, velení a řízení podřízených, informovanost, práce s pomůckami atd.) c) Připravenost štábu k mírové činnosti (organizační a řídicí schopnosti, spolupráce se vševojskovým štábem při řízení vojsk atp.). Hodnotí se podle inspekčních prohládek, kontrolních výjezdů příslušníků nadřízeného štábu a na základě poznatků z mírové činnosti hodnocených štábů. (Ukazatel ad a) až c) se hodnotí známkami 5 až 1 (celkem tři známky o každém štábu). Hodnocení stanoví nadřízený, např. o štábu pluku NRDV divize, o štábu RVD okruhu MNO atd.	
	Technický stav hlavních druhů techniky		Naplněnost techniky	
IV Technický stav a naplněnost technikou	Sledují se tyto druhy a v nich skupiny jako při vedení operačního přehledu (viz pořadové číslo 5–10 a 12 v tabulce I). V periodickém hlášení se uvádí úroveň nebo stavů jako celok a nerovnosti se na sledy. V hlášení se uvedou absolutní čísla bojeschopné a nebojeschopné techniky, procenta výpočte počítat		Periodické hlášení se předkládá za tyto druhy techniky: Dělostřelecká: odpalovací zařízení, děla, raketomety, PT děla a PTRS Automobilní: automobily, tažáky, automobily speciální, OT, topografické připojovače Spojovací: rádiové stanice VKV, KV, radiodálňové a stavební soupravy Ženíjní: buldozéry, ženíjní stroje, elektrocentrály Technika mdo: povětrnostní, fotografometrická a topografická materiálu Týl a zásoby: trvale naložené, nakládá se (po druhích materiálu) Výpočet procenta naplněnosti se určí z tabulek mírových počtů a skutečného stavu. Veškeré výpočty zjistí počítat	

ležitosti stanovené podle těchto zásad, jsou uvedeny v tabulce 2. Současně je v ní uveden i přehled ukazatelů k určování bojovosti útvaru a příklad výpočtu.

Systém periodických hlášení ke komplexnímu hodnocení bojovosti

Periodické sledování bojovosti, její objektivní zhodnocení a srovnání podle závazných ukazatelů vyžaduje jejich přesné stanovení a členění. Podle našeho názoru můžeme hodnotící kritéria rozdělit do dvou skupin a sice na hlavní a pomocná. Do hlavní skupiny zařadit:

- a) Otázky související s bojovým poplachem.
- b) Vycvičenost a sladěnost jednotek.
- c) Přípravu důstojníků a štábů.
- d) Technický stav hlavních druhů techniky a naplněnost technikou.

Jako pomocná kritéria, která doplňují komplexní sledování bojovosti, můžeme určit:

- a) Morálně politický stav.
- b) Zabezpečení kádry.

Rozbor kritérií hodnocení

Prvořadý význam k posouzení bojovosti mají údaje, kterými se hodnotí plnění úkolů při bojovém poplachu. Z definice bojové pohotovosti ve Směrnici pro uvádění ČSLA do bojové pohotovosti je totiž zřejmé, že splněním časových norem a činností za poplachu se vytváří podmínky k další návazné činnosti, jako je mobilizace a plnění bojového úkolu. Navrhovaný způsob sledování připravenosti útvaru k uskutečnění bojového poplachu zahrnuje především ty činnosti, které lze normovat a které tvoří zároveň uzlové body uvádění do bojové pohotovosti.

Hodnocení vycvičenosti a sladěnosti jednotek není zatím zcela rozpracováno a kritéria, platná pro celou armádu ve většině oblastí chybí. Pouze pro některé, převážně odborné druhy příprav jsou stanoveny normy v předpisech druhů vojsk. Právě zde je nejcitlivější místo případného unifikačního řešení této problematiky v rámci celé armády, protože by bylo nutné předem stanovit závazné normy pro rozhodující předměty bojové přípravy.

Cílem periodického sledování stavu bojovosti by mělo být nejen zhodnocení stavu objektivní skutečnosti nadřazeným, ale současně by měla být dána možnost (na základě zjištěného stavu) k

- k úpravě již určených norem vycvi-

— sledování závislosti stupně výcviku na těch faktorech, které lze u jednotlivých stupňů velení ovlivňovat, upřesňovat či měnit, jako např. využití VVP, metodika výcviku, rekonstrukce materiální základny výcviku atd.;

— sledování výsledků přesnosti střelby pro potřeby rozboru stavu munice, zbraní, tabulek střelby apod.;

— sledování metodiky výcviku z hlediska výcvikových forem a její nezbytné úpravy podle dosahovaných výsledků.

Návrh ukazatelů k periodickému sledování a hodnocení bojovosti je uveden v tabulce 3.

Zpracování informací a vydání přehledů s využitím výpočetní techniky

Shromažďování informací k operativnímu i periodickému přehledu o jednotlivých útvech (svazech) a sestavování přehledu dosavadním, doslova manuálním způsobem je velmi náročné a zdlouhavé. Samočinný počítač můžeme využít ke sběru, ukládání i zpracování informací za předpokladu, že útvary (svazky) budou předávat hlášení pomocí dálkopisu přímo do výpočtového střediska. Pro uživatele (např. svaz, okruh, MNO) bude potom v určenou dobu pořízen ve výpočtovém středisku přehled pomocí řádkové rychlostiskárny a uživateli předán.

Vedení přehledu o útvech a ukládání informací do paměti samočinného počítače se uskutečňuje v těchto hlavních skupinách:

01 bojová pohotovost; 02 osoby; 03 ruční zbraně; 04 automobilní technika; 05 spojovací technika; 06 tůl a zásoby; 07 dělostřelecká technika; 08 ženijní technika, 09 materiál měřičských děl. útvarů; 10 speciální technika raketového vojska.

Ve výsledné informaci pro uživatele, pořízené pomocí samočinného počítače je potom uvedeno:

— ve skupině 01 (bojová pohotovost) dosažený stupeň bojové pohotovosti vyjádřený číslicí podle zásad, uvedených v tabulce 1;

— v ostatních skupinách počty bojovosťných osob a techniky a rozdělení na 1. a 2. sled. (Počítač porovná plánované a skutečné počty, vypočítá součty nebo rozdíly a vypočte procento naplněnosti po sledech).

K tomu je nutné předem jednorázově uložit do paměti samočinného počítače plánované počty a v dalších hlášeních uvádět jen změny, které nastaly proti předchozímu stavu. Opakovaně nezměněný údaj není nutné hlásit, protože zůstává

uložen v paměti počítače tak dlouho, pokud není dotčen některým změněným údajem z nově podaného hlášení.

K ukládání informací je pro jednotlivé ukazatele bojové pohotovosti, stav osob, techniky i zásob sestaven číselník, který musí při podání hlášení, určeného ke strojovému zpracování používat každý útvar. V našem řešení jsme zvolili tento číselník:

Ve skupině 01 (bojová pohotovost):

- 0111 — stupeň bojové pohotovosti
- 0112 — stav prostoru rozptýlení (hlavního)
- 0113 — stav záložního prostoru rozptýlení
- 0115 — vycvičenost a sladčnost jednotek
- atd. — podle potřeby uživatele lze zvolit další údaje

Ve skupině 04 (automobilní technika):

- 0411 — automobil pohotovostní
- 0412 — automobil nákladní lehký
- 0421 — tahač dělostřelecký
- 0441 — obrněný transportér

Číselník obsahuje všechny sledované typy techniky.

K vedení výkazů počtů a zápisů stavu podle jednotlivých kritérií navrhujeme používat univerzální tiskopis, podle kterého lze hlášení sestavit tak, aby jeho forma odpovídala požadavku strojového zpracování. Hlášení se sestavuje podle návazných pravidel. V periodickém hlášení je nutné hlásit všechny údaje (skutečný

stav), k operativnímu přehledu stačí hlásit jenom změny.

Důležitou podmínkou úspěšné práce výpočetního střediska je přesné označení útvarů a svazků. Naše řešení počítá se šestimístním číselníkem, který zabezpečuje rozříděnost informací až do oddílu (baterie). Tento číselník umožňuje vydávat informace podle různých sestavených skupin (jednotlivé, po jednotkách, po útvarcích, po svazcích, za svaz apod.) podle volby uživatele.

K identifikaci přijímané děrné pásky ve výpočtovém středisku je určeno textové návesti — v našem případě „DELVO“. Následuje číselná návesti, které je určeno pro vyvolávací program této úlohy a jímž se určuje pracovní postup a druh výpočtu. Tak např. číselná návesti „01“ slouží k uvedení zprávy, která obsahuje hlášení tabulkových počtů, „02“ znamená periodické hlášení, „04“ hlášení pro operativní přehled, „05“ požadavek na výdej informace apod. Zpráva se ukončuje pracovním šestimístním číslem, přiděleným útvaru či svazku.

Ve výpočtovém středisku se přijímané zprávy současně ihned děrují u přijímacího dálnopisu do pětistopé děrné pásky, které se shromažďují do určené přihrádky. V době, určené ke zpracování zpráv se takto nashromážděný soubor informací zavěsí do samočinného počítače, který vydá výsledky vytisknuté řádkovou rychlostiskárnou ve formě tabulek, obsahující jak textové záhlaví, tak číselné údaje.

Porovnání časů mezi dosavadními systémy získávání informací a mezi námi navrhovaným způsobem s využitím výpočetní techniky dokazuje, že druhý způsob je asi desetkrát rychlejší, nehledě na objektivnost a úsporu lidské práce.

Návrh řešení, popsany v tomto článku sleduje cíl hledat možný způsob postupného zapojování výpočetní techniky do služeb štábů se značným okruhem působnosti a vlivem na vojska. Zvolili jsme oblast bojové pohotovosti proto, že je rozhodujícím činitelem denního života armády. Jsme si vědomi, že každé nové řešení vyvolává apriorní nechuť těch, kteří budou jeho vykonavateli. Připomínáme, že změny operativního přehledu by útvar (svazek) hlásil jen tehdy, pokud je výrazně narušena bojová pohotovost a nehlásil změny, které nemají pro rozhodování nadřízeného velitele zásadní význam. Ze zkušenosti usuzujeme, že by hlášení tohoto druhu přicházela v úvahu 1—2krát měsíčně. Periodická hlášení by se předkládala 1—2krát ročně, což po dostatečném stanovení chybějících kritérií, zejména v oblasti bojové přípravy, nepředstavuje větší zatížení, než příprava dosavadních pracovních, písemných a často ne právě objektivních podkladů.